

Uudistuneet EU:n julkista tukea koskevat säännöt

Valtiontukikoulutus
Kuopio 27.8.2015

Työ- ja elinkeinoministeriö, Kilpailupolitiikkaryhmä

Helsingin
bussiliikenne
joutuu
komission
syyniin

KL 23.2.2015

Valtiontukiuutisointia

Komissio: Tuki perittävä
takaisin
ahvenanmaalais-
yhtiöltä

HS 14.7.2011

Komissio torppasi eduskunnan
hyväksymän energialain
HS 21.2.2012

Hoiva-alan
vääristävästä
tuista valitus
EU:hun
HS 15.3.2012

Kädenvääntö Portin
takauksista jatkuu
EU:n kanssa

YLE 16.6.2009

EU -komissio hyväksyi
Joensuun pyrolyysitehtaan
tuen
MT 9.4.2014

KOMISSIO ALOITTI RANSKAN
TELAKKATUKIEN TUTKINNAN
KL 23.1.2013

EU-komissio vaatii
rukkaamaan makeisveroa
Kauppalehti 21.5.2015

EU puuttuu pienten
lentokenttien valtiontukeen
- loppuvatko lennot
Seinäjoelle ja Mikkeliin?
Talouselämä 8.7.2014

Esityksen sisältö

- 1) **Yleistä EU:n valtiontukisääntelystä ja valtiontuen käsite**
 - Taustaa valtiontuki uudistuksesta
 - Tuen käsite – keskeiset rajanvedot
 - ”Taloudellinen toiminta”
 - ”Taloudellinen etu” - markkinaehtoisuus
 - Tuen käsitettävä koskeva tiedonantoluonnos - poimintoja

- 2) **Jos kyse on valtiontuesta, miten tulee toimia käytännössä?**

- 3) **De minimis -tukiasetus**

- 4) **Yleinen ryhmäpoikkeusasetus**

1. Yleistä valtiontukisääntelystä

Valtiontukisäännöt = EU-tason raamit tukien myöntämiselle tarkoituksena

1. Tuen haitallisten kilpailuvaikutusten minimointi
 2. Tasaveroisten toimintaolosuhteiden takaaminen jäsenvaltioiden välille
 3. Jäsenvaltioiden välisen tukikilpailun estäminen
- Valtiontukisääntelyn kohde: yritystuki, joka voi vaikuttaa kilpailuun sisämarkkinoilla
 - Sääntelyn rakenne: tukikielto, johon komissio myöntää poikkeukset SEUT-sopimuksen nojalla
 - Valtiontukia koskee ennakoilmoitusvelvollisuus komissiolle ja ”täytäntöönpanokielto”
 - Jos sääntöjä ei noudateta, riskinä tuen takaisinperintä korkoineen yritykseltä

Yleistä valtiontukisääntelystä (2): ”Kuka kukin on”

- **Euroopan komissio:** yleisvalvontavastuu (valtiontuki-ilmoitukset, kantelut ym.), yksinomainen toimivalta arvioida tukien hyväksyttävyyttä
- **Tuen myöntävä viranomainen:** vastaa valtiontukiarvioinnista ja asianmukaisen valtiontukimenettelyn valinnasta (ml. tuen ilmoittaminen)
- **Kansalliset tuomioistuimet:** eivät arvioi tuen hyväksyttävyyttä, mutta varmistavat onko ilmoitusmenettelyä noudatettu
- **Työ- ja elinkeinoministeriö:** ei valvo valtiontukia, koordinoiva ja neuvoa-antava rooli sekä yhteystaho Euroopan komissioon
- **Kilpailu- ja kuluttajavirasto:** ei toimivaltaa, pl. ”kilpailuneutraliteetti-valvonta”
- **Kuntaliitto:** neuvonta/ohjeistus kunnille

Yleistä EU:n valtiontukisääntelystä (3) - valtiontukiuudistus

Tausta:

- Valtiontuki-ilmoitusten ja valtiontukikanteluiden käsittely pahasti ruuhkautunut komissiossa.
- Pitkät käsittelyajat; haitalliset vaikutukset jäsenvaltioille ja yrityksille
- Laaja sääntökirja ~ 35-40 sääntöä

Uudistuksen tavoitteita:

- Valtiontukimenettelyjen sujuvoittaminen ja sääntöjen selkeytys
- Valtiontukivalvonnan painopisteen siirtäminen eniten kilpailua vääristävien tapausten arviointiin → nopea käsittely pienille/”hyville” tuille
- Talouskasvun edistäminen ja EU 2020 -tavoitteiden edistäminen

→ **Uudet säännöt tulivat pääosin voimaan 1.7.2014**

Yleistä EU:n valtiontukisääntelystä (4) - valtiontukiuudistus

Muutokset koskivat mm.

- 1) Valtiontukikantelumenettelyjen tehostamista, esim.:
 - Kantelijan osoitettava olevansa asianosainen osapuoli
 - Komissiolle laajemmat valtuudet tutkia sääntöjen vastaisia tukia

- 2) Tuen hyväksyttävyyden sääntelyä
 - A) Säännöt, joissa tukia vapautettu ennakoilmoitusvelvollisuudesta
 - Yleinen ryhmäpoikkeusasetus (651/2014) → soveltamisalaa laajennettu merkittävästi → kunnille lisää mahdollisuuksia
 - Yleinen de minimis -tukiasetus (1407/2013) → yksinkertaistuksia
 - B) Säännöt, joiden nojalla komissio arvioi ilmoitettavat tuet

- 3) Selkeytyksiä valtiontuen käsitteeseen
 - Tuen käsitettä koskeva tiedonanto vielä komission valmistelussa

Valtiontukien käsite - neljä kriteeriä

Lähtökohtana EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107(1) artikla

*”Jollei tässä sopimuksessa toisin määrätä, jäsenvaltion myöntämä taikka **valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa ei sovellu sisämarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan**”*

- SEUT 108(3) artikla – valtiontukivalvonnan pääsääntö: tukijärjestelystä ilmoitettava komissiolle, joka arvioi, onko toimenpide hyväksyttävissä sisämarkkinoille.
- Ennakoilmoitusvelvollisuudesta on kuitenkin olemassa useita merkittäviä poikkeuksia.

Valtiontuen käsite – neljä kriteeriä (2)

Täyttyvätkö valtiontuen neljä kriteeriä (SEUT107 artikla 1 kohta) samanaikaisesti ?

- 1) **Julkisten varojen** kanavoiminen (budjettivaikutus, toimenpide johtuu valtiosta, ”imputable to state”) **yrittäjiin** ”taloudelliselle toimijalle”
 - Myös kuntien/valtion yritykset voivat myöntää tukia
- 2) **Taloudellinen etu** on **valikoiva** (tuki kohdistuu ja suosii tiettyjä yrityksiä/toimialoja/maantieteelliset rajaukset, esim. kunnat)
- 3) **Vääristää tai uhkaa vääristää** kilpailua (ns. kilpailuvaikutuskriteeri → potentiaalinen uhka riittää) ja
- 4) **Vaikuttaa jäsenmaiden väliseen kauppaan** (ns. kauppavaikutuskriteeri → kynnys alhainen ei edellytä, että yritys käy jäsenmaiden välistä kauppaa)

→ Jos kriteerit täyttyvät → kyseessä valtiontuki → EU:n valtiontukisääntöjen noudattaminen

Valtiontuen kriteerit - keskeisiä huomioitavia tekijöitä

a) EU:n valtiontukisäännöt koskevat vain ”yrityksiä/taloudellista toimintaa”

- EU-oikeuden yrityksen/taloudellisen toiminnan käsite on laaja: ”tavaroita tai palveluja tarjotaan tietyillä markkinoilla”
- Arvioinnissa toiminnan luonne on määräävä tekijä
 - harjoitetaanko toimintaa markkinaympäristössä?
 - onko kilpailijoita, jotka pystyisivät tuottamaan saman palvelun?

→ organisaatio/yhtiömuodolla ei merkitystä (esim. 3. sektorin järjestöt)

→ esim. markkinoiden sulkeminen (oma palvelutuotanto) ei riittävä peruste jättää valtiontukinäkökohdat huomioimatta
- Jos yritys harjoittaa sekä taloudellista että ei-taloudellista toimintaa, vain taloudellinen toiminta tulee valtiontukisääntöjen piiriin (kirjanpidon eriyttämisvaatimus)

Valtiontuen kriteerit - keskeisiä huomioitavia tekijöitä (2)

EU:n valtiontukisäännöt koskevat vain ”taloudellista toimintaa”..

- Rajanvedot ja arviointi tehtävä tapauskohtaisesti
 - Haasteena eri toimintojen luokittelu/harmaat alueet (esim. seudullisten kehittämissyhtiöiden toiminnan luonne ?)
- Ei-taloudellista toimintaa esimerkiksi (ei-tyhjentäviä luetteloita):
 - Viranomaistoiminta: armeija, poliisi, ilma/meriliikenteen valvonta ja turvallisuus, saastumisen estämisen valvonta,
 - Tietyin kriteerein sosiaaliturvaan, terveydenhuoltoon sekä koulutukseen liittyvät järjestelyt (kaikille avoimet verovaroin tuetut järjestelmät)
- Lisätietoa:
 - Komission ns. SGEI-tiedonanto (2012/C8/02)
 - Tulossa loppuvuodesta 2015: komission tiedonanto valtiontuen käsitteestä, luonnosversio komission sivuilla

http://ec.europa.eu/competition/consultations/2014_state_aid_notion/

Valtiontuen kriteerit – keskeisiä huomioitavia tekijöitä (3)

b) ”Tuki valtion varoista”: kunnan omistama yritys tuen myöntäjänä?

- Kaksi edellytystä 1) tuen myöntäjä on julkinen taho, 2) tuki ”johtuu valtiosta”

→ Julkinen taho tuen myöntäjänä kattaa valtion lisäksi paikalliset toimijat (maakuntien liitot, kuntayhtymät, julkiset yritykset)

→ Tukitoimenpiteen ”johtuminen valtiosta”, tunnusmerkkejä

- Julkisen yrityksen integroituminen kuntaan/valtioon
- Viranomaisten yritykseen kohdistuvan ohjauksen määrä
- Voiko yritys tehdä päätöksiä huomioimatta julkista sektoria
- Muut seikat jotka osoittavat viranomaisten päätösroolin

→ jos kunnan omistamassa yrityksessä on julkinen intressi mukana, valtiontuen mahdollisuus on huomioitava

Valtiontuen kriteerit - keskeisiä huomioitavia tekijöitä (4)

c) saako yritys toimenpiteellä **taloudellisen edun**?

Tuen muotoja

- Suorat avustukset, markkinahintaa edullisemmat korkotuet, lainat, pääomalainat, takaukset
- Verohelpotukset, vapautukset veronmaksuvelvollisuudesta tai muista julkisista maksuista esim. kuntien jätevesimaksut
- Alihinnoiteltu kiinteistön myynti tai vuokraaminen, myös ylihinnoiteltu kauppahinta
- Valtion tai kunnan laitoksen, viraston, liikelaitoksen toiminta kilpailuilla markkinoilla (konkurssisuoja/veroetuudet)
- Julkisten yritysten perusteettomat osakepääomien korotukset tai muut tukitoimenpiteet, julkisen toimijan markkinataloustoimijaperiaatteen vastaiset sijoitukset yksityisiin yrityksiin
- Yksinoikeuksien myöntäminen ilman korvausta

Valtiontukitarkastelussa huomioitavia tekijöitä (5)

Markkinaehtoiset toimenpiteet eivät ole valtiontukea!

Markkinatoimijaperiaate: jos toimenpide toteutetaan edellytyksin, jotka yksityinen toimija hyväksyisi vastaavassa tilanteessa → ei tukea. Esimerkiksi:

- a) toimenpiteen toteuttaminen samoin edellytyksin & samanaikaisesti yksityisten kanssa
 - Yksityisten toimijoiden osuus merkittävä
 - Samanaikaisuus & täsmälleen samat ehdot
 - b) jos yksityisiä ei ole mukana, vertailuanalyysin suorittaminen: millä ehdoin markkinaehdoin toimiva yksityinen yritys toimisi vastaavassa tilanteessa
 - c) omaisuuden, tavaroiden, palvelujen myyntitilanteet: esim. avoin & syrjimätön & läpinäkyvä tarjouskilpailu
- keskeistä dokumentoida näyttö toimenpiteen markkinaehtoisuudesta (esim. ulkopuolisten riippumattomien asiantuntijalausuntojen käyttö)
- komissio antanut ohjeistusta/käytännön työkaluja markkinaehtoisuuden määrittämiseen

Markkinaehtoiset toimenpiteet: takaukset

Takaus ei sisällä tukea, jos

- 1) Lainanottaja ei ole taloudellisissa vaikeuksissa
 - 2) Takauksen laajuus voidaan mitata myöntöhetkellä asianmukaisesti
 - 3) Takaus ei kata enempää kuin 80 % lainamäärästä (yleistä taloudellista etua koskevien (SGEI) järjestelyiden osalta takaus voi olla 100 %)
 - 4) Takauksesta peritään markkinahintainen takausmaksu
 - Käytännössä markkinareferenssi
 - Pk-yritysten tapauksessa markkinaehtoisuuden määrittämisessä **voidaan** käyttää tuensaajan luottoluokitukseen perustuvia ns. safe harbour-maksuja
 - Jos takausmaksu alittaa markkinahinnan/safe harbour –maksun, siihen sisältyy valtiontukea → Valtiontukisäännöt huomioitava
- Lisätietoja komission takaustiedonannossa (EUVL 2008/C155/10) ja TEM:n de minimis -oppaassa

→ **Huom. Kansallisesti huomioitava kuntalain rajoitukset!**

Markkinaehtoiset toimenpiteet - takaukset

Markkinaehtoiset takausmaksut

Luottoluokitus	Standard & Poor's	Fitch	Moody's	Vuosittainen safe harbour -maksu
Korkein taso	AAA	AAA	Aaa	0,4 %
Erittäin vahva maksukyky	AA + AA AA-	AA + AA AA-	Aa1 Aa2 Aa3	0,4 %
Vahva maksukyky	A + A A-	A + A A-	A 1 A 2 A3	0,55 %
Riittävä maksukyky	BBB + BBB BBB	BBB + BBB- BBB	Baa Baa 2 Baa 3	0,8 %
Maksukyky on altis epäsuotuisille olosuhteille	BB + BB	BB + BB	Ba 1 Ba2	2 %
	BB- B+	BB- B+	Ba3 B1	3,8 %
Maksukyky todennäköisesti heikkenee epäsuotuisista olosuhteista	B B-	B B-	B2 B3	6,3%
Maksukyky riippuu jatkuvista suotuisista olosuhteista	CCC+ CCC CCC- CC	CCC+ CCC CCC- C	Caa 1 Caa 2 Caa 3	Safe harbour -vuosi-maksua ei voida myöntää
Maksukyvytön tai lähes maksukyvytön	SD D	DDD DD D	Ca C	Safe harbour -vuosi-maksua ei voida myöntää"

Markkinaehtoiset toimenpiteet - lainat

Kyse ei valtiontuesta (ei korkotukea), jos lainan ehdot markkinaehtoiset

Käytännössä:

- Markkinaehtoisuuden referenssin hakeminen markkinoilta TAI
- Vertailu komission määrittämään markkinoiden viitekorkoon
 - perustuu 12 kk rahamarkkinakorkoihin, esim. korko 8/2015 on 0,17 %
 - viitekorkoon lisätään yrityksen luottokelpoisuudesta ja vakuuksista riippuva preemio.
 - jos lainan hinta alittaa markkinahinnan, kyse on valtiontuesta

→ Lisätietoja: Komission tiedonanto (2008/C14/02) EUVL C14/2008 ja TEM:n de minimis-opas

Komission referenssikorkotaulukko

	Lainojen marginaalit peruspisteinä (100 = 1%), Vakuudet, tappio-osuus		
	Hyvät 30%	Tavanomaiset 31-59%	Heikot > 60%
Erittäin hyvä (AAA-a)	60	75	100
Hyvä (BBB)	75	100	220
Tyydyttävä (BB)	100	220	400
Heikko (B)	220	400	650
Huono/yritys taloudellisissa vaikeuksissa (CCC tai huonompi)	400	650	1000

→ Markkinaehtoinen korko: referenssikorkoon lisätään taulukon mukainen preemio

Markkinaehtoiset toimenpiteet: maa-alueiden ja kiinteistöjen myynti/vuokraus

- Komission tiedonanto: julkisten viranomaisten tekemiin maa-alueita ja rakennuksia koskeviin kauppoihin, EYVL10.7.1997, C 209/3
- Tiedonannon mukaan kyse ei ole valtiontuesta
 - jos myynti tapahtuu avoimella tarjouskilpailulla, jolle ei aseteta ehtoja tai
 - etukäteen pyydetään *riippumattoman* asiantuntijan arvio
- Oikeus- ja ratkaisukäytännön perusteella sovelletaan myös vuokraukseen
- Huomioitava kansalliset kuntalain lisävaatimukset

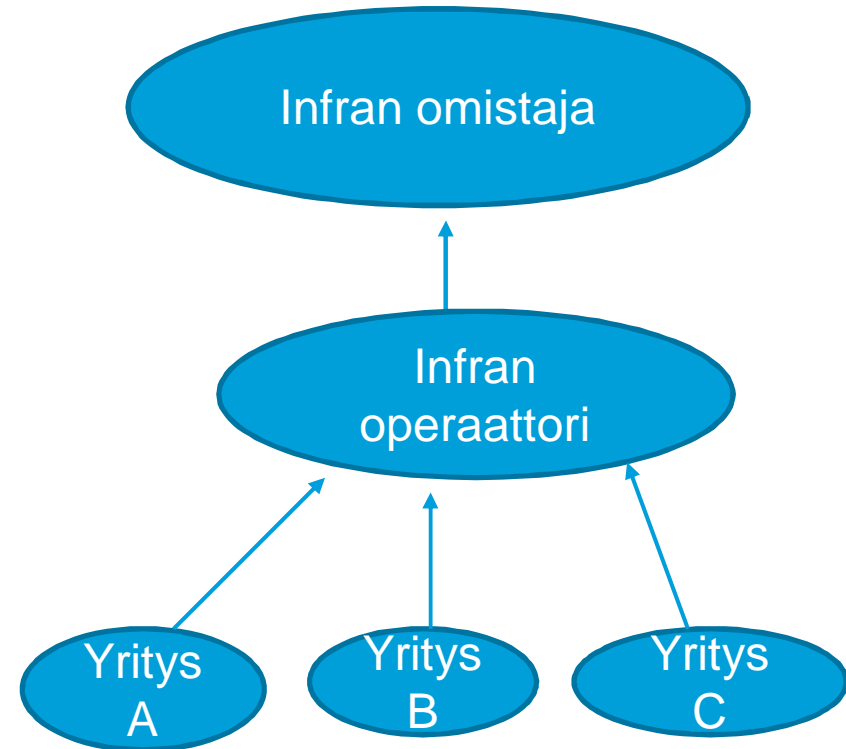

Tuen käsitettä koskeva tiedonantoluonnos – Tiedossa selkiytyksiä valtiontuen käsitteeseen (1)

a) Infrastruktuurihankkeet & valtiontukisäännöt

Tukea mahdollisesti usealla tasolla:

- **Omistaja:** infran loppukäyttö (taloudellista vai ei) määrittää tuleeko sen rakentamisen rahoitus valtiontukisääntöjen piiriin
- **Operaattori:** ei saa taloudellista etua jos valinta avoimessa ja syrjimättömässä tarjouskilpailumenettelyssä
- **Käyttäjät:** markkinaehtoinen maksu käytöstä → ei tukea

Tuen käsitettä koskeva tiedonantoluonnos – Mitä uutta odotettavissa (2)

- Valtiontukiarvioinnin toteuttaminen, jos samaa infrastruktuuria käytetään sekä taloudelliseen ja ei-taloudelliseen toimintaan
- Jos taloudellinen käyttö suppeaa/liitännäistä, infran rahoitus voi jäädä valtiontukisääntöjen ulkopuolelle kokonaan

B) Taloudellisen edun määrittely: työkaluja markkinataloustoimijatestin / markkinaehtoisuuden toteuttamiseen käytännössä

C) Kauppavaikutuskriteeri – ei kauppavaikutusta → ei valtiontukea

- Erityistilanteissa jos tuella **puhtaasti paikallinen vaikutus**, toimenpide ei sen vuoksi tule valtiontukisääntöjen piiriin.
 - Tuotteilla/palveluilla rajattu vaikutusalue
 - Tuki ei johda kysynnän ja investointien houkuttelemiseen alueelle
 - Markkinavaikutus on vähäinen

Tuen käsitettä koskeva tiedonantoluonnos – Mitä uutta odotettavissa ? (3)

Esimerkkejä komission ratkaisukäytännöstä:

- paikalliset uimahallit ja muut paikalliset vapaa-aikaan liittyvät tilat
- paikalliset museot ja muu kulttuuri-infrastruktuuri, jotka eivät houkuttele matkailijoita ulkomailta
- tiedotus- ja kulttuurituotteet, joilla kielellisesti ja maantieteellisesti syistä rajoitettu yleisö
- paikalliset kokouskeskukset, jonka osalta sijainti ja tuen mahdollinen vaikutus hintoihin ei todennäköisesti ohjaa käyttäjiä muiden jäsenvaltioiden keskuksista
- köysiratalaitteisto (hiihtohissit) tietyin rajoituksin
- uusia päätöksiä 29.4.2015:
 - paikallinen sairaala (SA.37432-CZ),
 - golf-klubien verotuet (SA.38208 - UK),
 - Satamainfran rakentaminen (SA.39403),
 - Pk-yritysten pienimuotoinen neuvonta/konsultointi (SA.33149)

2. Jos kyse on valtiontuesta...

Jos valtiontuen kriteerit täyttyvät, tukea ei saa myöntää ilman komission hyväksyntää (SEUT 108 (3) artikla)

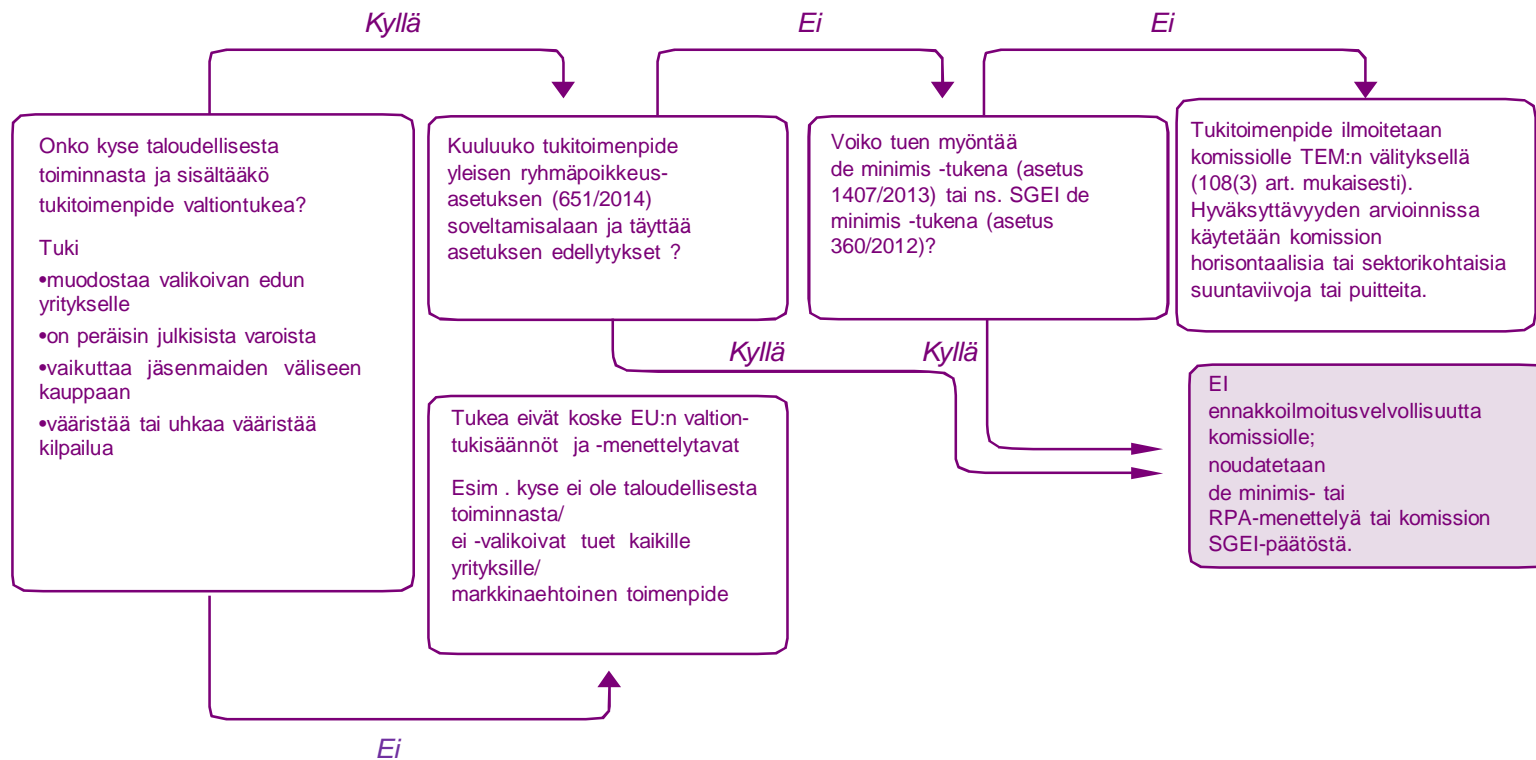
→ Pääsääntönä valtiontuen ennakoilmoitusvelvollisuus (notifiointivelvollisuus); tukea ei voida maksaa ennen komission hyväksyntää (stand-still -velvollisuus)

Merkittäviä poikkeuksia ennakoilmoitusvelvollisuudesta:

- 1) De minimis- eli **vähämerkityksinen** tuki
 - Komission asetus (1407/2013): max 200 000 € kolmen verovuoden aikana
 - SGEI de minimistuki (360/2012) max 500 000 € kolmen verovuoden aikana
- 2) Yleisen **ryhmäpoikkeusasetuksen** (651/2014; RPA) mukainen tuki; jälkikäteen tehtävä yhteenvetoilmoitus komissiolle ja raportointi
- 3) **Yleistä etua koskevat taloudelliset palvelut** (SEUT106(2) artikla); ns. komission SGEI- päätös (21/2012) -> ei etukäteistä ilmoitusvelvollisuutta; raportointi

EU:n valtiontukia koskevat menettelyt pähkinänkuoressa: onko tukitoimenpide tarpeen ilmoittaa komissiolle?

Tuen ilmoittaminen komissiolle

- **Työ- ja elinkeinoministeriö** toimii Suomessa EU:n valtiontukisääntelyn koordinaatioviranomaisena.
Kaikkien viranomaisten (pl. maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala) valtiontuki-ilmoitukset tukiohjelmista/yksittäisistä tuista toimitetaan komissiolle ministeriön välityksellä.
- **Jokainen viranomainen on itse vastuussa** siitä, että toimenpide on linjassa EU:n valtiontukisääntelyn kanssa ja sitä koskevia menettelytapasääntöjä on noudatettu.
Ilmoitusvelvollisuus tuen myöntäjällä; ilmoitusvelvollisuus koskee uutta tukea tai jo olemassa olevaan tukeen tehtäviä muutoksia.
- ✓ Ilmoittamaton/hyväksytyjen menettelytapojen vastaisesti myönnetty tuki on laiton
- ✓ Riski tuen takaisinperinnästä: tuen periminen takaisin tuensaajalta korkoineen (ns. 10 vuoden sääntö; jos kyse ns. voimassa olevasta tuesta, ei takaisinperintää)

Käytännössä

- Ilmoitukset komissiolle tehdään työ- ja elinkeinoministeriön välityksellä (sähköinen SANI2-järjestelmä)
 - Työ- ja elinkeinoministeriön konsultoiva rooli; yhteistyö komission ja tukiviranomaisten kanssa
- Riittävän varhaisessa vaiheessa yhteys TEM:in työelämä- ja markkinaosaston kilpailupolitiikkaryhmään
- Etukäteen komissiolle tehtävien ilmoitusten keskimääräinen käsittelyaika ainakin 6 kk, usein enemmän

Tuen arviointi komissiossa

Komissio kiinnittää arvioinnissaan huomiota muun muassa seuraaviin seikkoihin:

1. **Vaikutus hyvin määritellyn yhteisen edun mukaisen tavoitteen saavuttamiseen:** esim. aluekehitys, ympäristönsuojelu, innovaatiot
2. **Tarve tukitoimenpiteisiin:** markkinapuutteeseen kohdistuminen
3. **Tukitoimenpiteen tarkoituksenmukaisuus:** ”hyvää” tavoitetta ei saavutettaisi muilla keinoin
4. **Kannustava vaikutus:** tuensaajan käyttäytymisen muutos
5. **Tuen oikeasuhteisuus:** tuki rajautuu minimiin
6. **Kilpailuun ja jäsenvaltioiden väliseen kauppaan kohdistuvien kohtuuttomien kielteisten vaikutusten välttäminen**
7. **Tuen läpinäkyvyys:** tiedot yli 0,5 MEUR tuista julkaistava keskitetyllä kansallisella verkkosivustolla viimeistään 1.7.2016 alkaen

- Kaikkien kriteerien täytyttävä, jotta tuki hyväksyttävää
- Valtiontuki-ilmoitus laaditaan komissiolle ko. kriteerien pohjalta (ilmoituslomake ja lisätietolomakkeet)

Ilmoitettavien tukien arviointia koskevat säännöt

- Laajakaista-alan valtiontukisäännöt (2013/C25/01)
- Aluetuen suuntaviivat (2013/C209/01)
- Pelastamis- ja rakenneuudistustukia koskevat suuntaviivat (2014/C249/01)
- Suuntaviivat valtiontuesta ympäristönsuojelulle ja energia-alalle (2014/C200)
- Tutkimus, kehitys ja innovaatio- eli TKI –puitteet (2014/C198)
- Suuntaviivat valtiontuesta riskirahoitussijoitusten edistämiseksi (2014/C19)
- Suuntaviivat valtiontuesta lentoasemille ja lentoyhtiöille (2014/C99)
- Komission tiedonanto elokuville ja muille audiovisuaalisille teoksille myönnettävästä valtiontuesta (2013/C 332)
- Ympäristö- ja energia-alan valtiontukisuuntaviivat (2014/C200/1)
- Euroopan yhteistä etua koskevia tärkeitä hankkeita edistävän valtiontuen sisämarkkinoille soveltuvuuden arviointiperusteet (2014/C188)

3. Yleinen de minimis –asetus (1407/2013)

- **De minimis -tuki eli vähämerkityksinen tuki**
 - Ei vaikuta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan tai kilpailuun
 - Ei ilmoitus- eikä raportointivelvollisuutta komissiolle
 - **Vähämerkityksisen tuen enimmäismäärä**
 - Yhdelle yritykselle myönnettävän tuen määrä ei saa ylittää **200 000 euroa** kolmen peräkkäisen verovuoden jakson aikana (nykyinen ja kaksi edellistä; juokseva tarkastelu)
 - **Maanteiden tavarakuljetusalalla** enimmäisraja 100 000 euroa/kolme verovuotta. Tukea ei voida myöntää tavarakuljetuksiin tarkoitettujen ajoneuvojen hankintaan.
- Tukea **myönnettäessä** valvottava, ettei yrityksen de minimis –raja ylity; mukaan lasketaan kaikki eri viranomaisten yritykselle myöntämät de minimis -tuet

Tuen enimmäismäärän seuranta ja tukipäätös

1. Viranomaisen on ennen tuen myöntämistä selvitettävä, **onko yritys saanut muuta de minimis –tukea 3 verovuoden jaksolla**

- Tukea voidaan myöntää vasta kun tämä selvitys on tehty ja varmistettu, että asetuksen edellytyksiä noudatetaan
- Jos enimmäisraja ylittyy uuden päätöksen myötä, ei tukea voida myöntää de minimiksenä

2. De minimis –tukea koskevassa **päätöksessä** tulee ilmoittaa

- Kyse on de minimis –tuesta ja myönnettävän tuen määrä
- Viitattava de minimis –asetukseen (mainittava asetuksen nimi ja EUVL-viitetiedot), esim.

Tuki, joka on määrältään XX euroa myönnetään ns. de minimis -tukena. Tuen myöntämisessä noudatetaan Komission asetusta (EU) N:o 1407/2013, annettu 18.12.2013, perustamissopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen (EUVL 24.12.2013/L352).

3. Tiedot tuesta (asiakirjat) on **tallennettava ja säilytettävä** 10 v. tuen myöntämispäivästä lukien.

Soveltamisalarajaukset

1. **Kalastus- ja vesiviljelyalan** yritykset (alakohtainen de minimis –asetus 717/2014) - tuen enimmäismäärä 30 000 e
 2. **Maataloustuotteiden alkutuotannon** alan yritykset (alakohtainen de minimis –asetus 1408/2013) – tuen enimmäismäärä 15 000 e
 3. **Maataloustuotteiden jalostuksen ja kaupan** pitäminen tietyin edellytyksin
 4. **Vientituki**
 5. **Tuki, jolla suositaan kotimaisia tuotteita** tuontituotteiden kustannuksella
- ✓ Jos yritys toimii em. rajoitetulla toimialalla ja ”tukikelpoisella toimialalla”, tuen myöntämisen edellytyksenä tuen valumisen estäminen; lähtökohtana toimintojen/kustannusten eriyttäminen
→ tuen kokonaisenimmäismäärä 200 000 euroa.
- ✓ **Ns. SGEI** -de minimis –asetus (360/2012) – tuen enimmäismäärä 500 000 e

Kasautuminen; vaikeuksissa olevat yritykset

- **Tuen kasautumisen valvonta:**
jos samaan hankkeeseen myönnetään muuta tukea (RPA, notifioitu tuki)
→ ko. enimmäistukitasojen noudattaminen
- De minimis –tuki ja **vaikeuksissa olevat yritykset**
 - De minimis –tukea voidaan myöntää vaikeuksissa oleville yrityksille, pl. lainoina ja takauksina myönnetty tuki
 - Jos de minimis -tuki myönnetään lainoina tai takauksina, tukea myöntävän viranomaisen varmistettava
 - **Kaikkien yritysten osalta** ”konkurssikriteeri”: tuensaajaa ei ole asetettu yleistäytäntöönpanomenettelyyn maksukyvyttömyyden vuoksi eikä saaja täytä kansallisia edellytyksiä siihen asettamiselle
 - **Suurten yritysten osalta:** tuensaajan luottoluokitus vähintään B-

Yhden yrityksen käsite

- **Yritys:** tavaroiden ja palvelujen tarjoaminen markkinoilla
- De minimis -tuen **enimmäismäärää seurataan ”yhden yrityksen” tasolla** (2 art. 2 kohta)
 - tarkastelussa huomioidaan yritysten väliset sidokset, esim. enemmistöomistus/määräysvalta (-> konsernin tuet lasketaan yhteen)
 - pelkkä kunnan tai valtion omistus yrityksissä ei muodosta sidosta yritysten välille
 - kumulaatiotarkastelussa ei huomioida ulkomailla olevia emo- tai tytäryhteisöjä
- **Tuen enimmäismäärän tarkastelu yrityskauppa/fuusiotilanteissa:**
 - kaikki aikaisemmin jollekin sulautuvista yrityksistä myönnetty tuki otetaan huomioon enimmäismäärän tarkastelussa uuden yrityksen/ostajayrityksen tasolla
- **Tuen enimmäismäärän tarkastelu yrityksen jakautumistilanteessa:**
 - ennen jakoa myönnetty tuki kohdennetaan tuesta hyötyneelle yritykselle
 - jos tämä ei mahdollista, tuki kohdennettava suhteessa uusien yritysten pääoman jakamispäivän kirjanpitoarvoon

Tuen määrä

De minimis -asetusta sovelletaan vain ns. läpinäkyviin tukiin, ts. tukiin, joiden määrä mahdollista laskea ilman riskinarviointia:

1. Suora avustus: avustuksen määrä = tuen määrä

2. Lainat:

- a) Tuen määrä on 200 000 euroa (eli dm-enimmäismäärä), jos lainan vakuudet kattavat vähintään 50% lainasta ja lainan määrä on 1 MEUR 5 v. aikana tai 500 000 e 10 v. aikana
→ jos laina-aika/lainan määrä pienempi, tuki lasketaan suhteellisenä osuutena enimmäismäärästä TAI
- b) Tuen määrä on markkinakoron ja yrityksen maksaman koron erotus, joka diskontataan lainan myöntämishetken arvoon (eli lasketaan tuen nykyarvo)
→ komission määrittämät markkinareferenssit, ns. korkotiedonanto (EUVL 2008/C14)

3. Takaukset

- a) Tuen määrä on 200 000 e (eli dm-enimmäismäärä), jos takaus kattaa enintään 80% lainasta ja taattu määrä on 1,5 MEUR ja takauksen kesto enintään 5 vuotta (jos taattu määrä pienempi/takausaika lyhyempi, tuki lasketaan suhteellisena osuutena enimmäismäärästä)
- b) Tuen määrä lasketaan takaustiedonannon (EUVL 2008/C155) mukaisilla menettelyillä

4. **Pääomapanokset, riskipääomasijoitukset ym.:** lasketaan kokonaisuudessaan tueksi → max riskirahoituksen määrä 200 000 e/yritys

5. **Muut tuki-instrumentit:** määrätään yläraja, jotta enimmäismäärää ei ylitetä; jos tuki maksetaan useassa erässä → diskonttaus nykyarvoon

Esimerkki – lainan tukielementin laskeminen:

Viranomaisen myöntää 1 MEUR lainan nolllakorolla yritykselle, jonka luottoluokitus on B-, vakuudet normaalit. Laina-aika on 2 vuotta, laina tasalyhenteinen vuoden lopussa.

Mikä on tuen määrä?

Laskentatapa 1: tuen määrä markkinakoron ja perityn koron erotuksena

- Komission korkotiedonannon mukainen viitekorko 0,34 % (huhtikuu 2015) ja ko. yrityksen luottoluokituksen ja vakuuksien mukainen riskilisä 4 % (korkotiedonanto) -> markkinaehtoinen vertailukorko 4,34 %
- Diskonttokorko on em. viitekorko + 1% = 1,34%

Tukielementti 1. vuodelta: $(1 \text{ MEUR} \times 0,0434)/1,0134 = 42 \text{ 826 e}$

Tukielementti 2. vuodelta: $(0,5 \text{ MEUR} \times 0,0434)/1,0134^2 = 21 \text{ 129 e}$

→ De minimis –tuen määrä yhteensä **63 955 e**

Laskentatapa 2: tuki suhteellisena osuutena asetuksen enimmäismääristä

1 MEUR/1 MEUR enimmäismäärä x

2 v. laina-aika/5 v.enimmäislaina-aika x

200 000 euroa

→ De minimis -tuen määrä yhteensä **80 000 euroa**

De minimis –tuen myöntäjän muistilista

- Suunnittele tukitoimenpide siten, että de minimis-tuen kriteerejä - 200 000 euron enimmäisraja 3 vuoden ajanjaksolla - noudatetaan. Eri tuki-instrumentteihin (lainat, takaukset) sisältyvän tuen määrän laskentaan on omat sääntönsä. Jos 200 000 euron raja ylittyy, selvitä voiko tuen myöntää esim. yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla.
- Selvitä toimiiko tuettava yritys poikkeuksellisella toimialalla, jolla de minimis-tukiraja on matalampi tai jolla tukea ei voida myöntää lainkaan (1 artiklan soveltamisala)
- Varmista ennen tuen myöntämistä tuen hakijalta kirjallisesti, paljonko kyseinen yritys on saanut muita de minimis- tukia kuluvan ja kahden edellisen verovuoden aikana.
- Ilmoita kirjallisessa tukipäätöksessä selvästi, että kyseessä on de minimis -tuki, jotta yritys osaa myöhemmin tarvittaessa ilmoittaa tiedot muille tukiviranomaisille (viittaus komission asetukseen 1407/2013 ja viralliseen lehteen EUVL 24.12.2013, L352/1)
- Tallenna ja säilytä tukipäätöstä koskevat tiedot/asiakirjat 10 vuoden ajan.

4. Yleinen ryhmäpoikkeusasetus (651/2014)

- Ryhmäpoikkeusasetuksen uudistaminen keskeinen osa EU:n valtioneuvoston sääntöjen uudistusta
 - Uusi asetus voimaan 1.7.2014, asetuksen soveltamisala laajentunut merkittävästi
 1. Asetuksen puitteissa voi myöntää euromääräisesti suurempia tukia
 2. Enemmän mahdollisuuksia myöntää ”tapauskohtaisia tukia” ilman tukiohjelmia; parantaa kuntien toimintamahdollisuuksia
 3. Tukea voidaan myöntää uusiin toimintoihin, jotka aiemmin edellyttäneet notifiointia komissiolle
- Entistä useampi tuki voidaan ottaa käyttöön ilman komission hyväksyntää
- Komissio voi keskittää valvonnan kilpailua eniten vääristäviin tukiiin (euromäärältään suuret, uudenlaiset tuet)

Uusi ryhmäpoikkeusasetus – laajempi soveltamisala

Yhteensä 44 tukea vapautettu ilmoitusvelvollisuudesta (uutta):

1. Alueellinen tuki (3 tukimuotoa)
 2. Pk-yritysten tuet (8)
 3. PK-yrityksille rahoituksen saantiin myönnettävät tuet (4)
 4. Tutkimus, kehitys- ja innovaatiotuet (6)
 5. Koulutustuki (1)
 6. Palkkatuki (2)
 7. Ympäristönsuojelu- ja energia (14)
 8. Tuki luonnonmullistusten vahinkojen korvaamiseksi (1)
 9. Sosiaalinen kuljetustuki syrjäisten alueiden asukkaiden hyväksi (1)
 10. Tuki laajakaistainfrastruktuurille (1)
 11. Tuki kulttuurin ja kulttuuriperinnön edistämiseen (2)
 12. Tuki urheiluinfraalle ja monikäyttöiselle vapaa-ajan infraalle (1)
 13. Tuki paikallisille infrastruktuureille (1)
- Suomen osalta mm: kaikki TEKESin tuet, TEKES Venture Capital, alueellinen kuljetustuki, uusiutuvan energian investointituet, maaseudun yritystuet ym.

Ryhmäpoikkeusasetuksen yleiset soveltamisedellytykset

Ryhmäpoikkeusasetuksen
yleiset soveltamis-
edellytykset
(artikla 1-12 ja 57-58)

- Eli mitä asioita on
huomioitava tukea
suunniteltaessa/
päättöstä tehtäessä

Yleiset soveltamisedellytykset (1)

I. Asetuksen soveltamisalan **ulkopuolella:**

- **Tietyt toimialat:** esim. kalastus- ja vesiviljely, maatalouden alkutuotanto tietyin rajauksin, samoin vientituki
- **Vaikeuksissa olevat yritykset** (asetuksen 2 art. 18 kohta)
- Yritykset, joita koskee Euroopan komission päätökseen perustuva maksamaton takaisinperintämääräys (1 art. 5a-kohta)
- Asetusta ei sovelleta toimenpiteisiin, jossa tuen myöntämisen ehtona
 - Tuensaajan pääasiallinen toimipaikka jäsenvaltiossa
 - Tuensaajan pääasiallinen sijoittautuminen jäsenvaltioon
 - Tuensaaja käyttää pääasiallisesti jäsenvaltion tuotteita/palveluita
- **Suuret tuet:** asetusta ei sovelleta tukeen, joka ylittää 4 artiklassa mainitut kynnyksarvot → suuret tuet ilmoitettava komissiolle

Yleiset soveltamisedellytykset (2)

II. Tuen läpinäkyvyys (5 artikla): tarkka tuen määrän pystyttävä laskemaan ilman riskinarviointia. Esim. lainat vs. pääomalainat.

III. Tuen kannustava vaikutus (6 artikla): tuki muuttaa tuensaajan käyttäytymistä

- Perusedellytyksenä hakemuksen jättäminen ennen ”*töiden aloittamista*”
 - Töiden aloitus: investointiin liittyvän rakennustyön alkaminen TAI ensimmäinen laillisesti velvoittava sitoumus tilata esim. laitteita; kumpi tapahtuu aiemmin
 - Maan ostoa & valmistelutöitä ei katsota töiden aloittamiseksi
 - Jos kyse suurelle yritykselle myönnettävästä tapauskohtaisesta tuesta lisäedellytyksenä
 - Hankkeen/toiminnan merkittävä laajennus tuen seurauksena
 - Hankkeen/toiminnan merkittävästi nopeampi toteutusvauhti
 - Tuensaajan hankkeeseen käyttämän kokonaismäärän merkittävä kasvu
- Käytännössä kannustava vaikutus todennettava yrityksen asiakirja-aineiston ym. avulla

Yleiset soveltamisedellytykset (3)

IV. Tuen kasautumissääntö (8 artikla)

- Jos tuet kohdistuvat eri tukikelpoisiin kustannuksiin: RPA-tuki ja muu valtiontuki voivat kasautua
- Jos tuet kohdistuvat osin/kokonaan samoihin tukikelp.kustannuksiin: RPA:n enimmäistukitasot eivät saa ylittyä
- RPA-tuen ja de minimis -tuen kasautuminen ei saa johtaa RPA:n tukitasojen ylittymiseen
- RPA:n mukaiset riskirahoitustuet (= joilla ei ole yksilöitävissä olevia tukikelpoisia kustannuksia) vs. muut tuet saavat kasautua keskenään

→ Käytännössä tietopyynnöt & vuoropuhelu tuensaajan kanssa + tietojenvaihto muiden tukiviranomaisten (ELY, TEKES ym.) kanssa

V. Tukitietojen julkaiseminen

- Tiedot suurista yli 500 000 euron tuista/yritys julkaistava jäsenvaltioiden verkkosivuilla 1.7.2016 lähtien

Yleiset soveltamisedellytykset (4)

VI. Raportointi ja valvonta (11-12 artiklat)

- Kaikista ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla käyttöönotetuista tulee tehdä komissiolle ilmoitus 20 työpäivän kuluessa tuen voimaantulosta
 - Vakiomuotoinen yhteenvetolomake (asetuksen liite II)
 - Linkki tukitoimenpiteen ”koko tekstiin”
- Ilmoittaminen käytännössä
 - Ilmoitus tehdään valtiontukien sähköisen ilmoitusjärjestelmän (SANI) välityksellä
 - TEM hallinnoi sähköistä järjestelmää → yhteydenotto TEMiin hyvissä ajoin ennen ilmoituksen toimittamista.
- Komissio valvoo jälkikäteen asetuksen edellytysten noudattamista; asiakirja-aineisto säilytettävä 10 vuoden ajan

Vaikeuksissa olevan yrityksen määritelmä

Uusi vaikeuksissa olevan yrityksen määritelmä

- Ryhmäpoikkeusasetus (651/2014), 2 artiklan 18 kohta
 - Suuntaviivat valtiontuesta rahoitusalan ulkopuolisten vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen (2014/C249/01)
- Valtiontukisäännöissä lähtökohtana vaikeuksissa olevien yritysten tukikielto

Vaikeuksissa olevan yrityksen määritelmä (1)

Yritys katsotaan vaikeuksissa olevaksi jos yksi seuraavista kriteereistä täyttyy:

1. Yhtiö menettänyt yli puolet merkitystä osakepääomastaan/omista varoistaan kertyneiden tappioiden vuoksi
2. Yritys on asetettu yleistäytäntöönpanomenettelyyn maksukyvyttömyyden vuoksi tai se täyttää kansallisessa lainsäädännössä vahvistetut edellytykset yleistäytäntöönpanomenettelyyn asettamiselle velkojien pyynnöstä
3. **Uutta:** yritys saanut pelastamistukea eikä ole vielä maksanut sitä takaisin tai on saanut rakenneuudistustukea ja rakenneuudistussuunnitelman kohteena

Lisäkriteerit suurelle yritykselle (uutta):

4. Yrityksen velkaantumisasaste on ollut yli 7,5 ja
5. Yrityksen käyttökateen (EBITDA) suhde nettorahoituskuluihin on kahden edellisvuoden ajan ollut alle 1,0 kahden viime vuoden ajan

PK- yritysten safe harbour: jos yritys on alle 3-vuotias vain ”konkurssikriteeriä” sovelletaan

Vaikeuksissa olevan yrityksen määritelmä (2)

Uudet suuryrityksiä koskevat tunnusluvut:

- Velkaantumisaste: vieras pääoma/oma pääoma
- Käyttökateen suhde nettorahoituskuluihin:

liikevoitto + poistot ja muut arvonalentumiset

rahoituskulut - rahoitustuotot

- Uusien kriteerien merkitys – esimerkkinä yritys XX:
 - Tilinpäätös 2011: velkaantumisaste 1,2; käyttökate/nettorahoituskulut < 1
 - Tilinpäätös 2012: velkaantumisaste 1,9; käyttökate/nettorahoituskulut <1
 - Osavuositpäätös 6/2013: **velkaantumisaste 7,9; käyttökate/nettorah.kulut <1**

→ XX ei ”vaikeuksissa oleva yritys” uusien kriteerien nojalla

Vaikeuksissa olevan yrityksen määritelmä (3)

Jos yritys on taloudellisissa vaikeuksissa, tukeminen mahdollista vain rajoitetusti:

1. Pelastamis- ja rakenneuudistustuen suuntaviivat (2014/C249/01)
 - Pelastamistuki
 - Väliaikainen rakenneuudistustuki
 - Rakenneuudistustuki

→ Tuen käyttöönotto edellyttää notifiointia komissiolle
2. De minimis –asetus (uutta):
 - Avustuksia, riskirahoitusta ja muuta tukea (pl. lainat ja takaukset) voidaan lähtökohtaisesti myöntää vaikeuksissa olevalle yritykselle
 - Jos tuki myönnetään lainoina tai takauksina, vaikeuksissaolon tarkastelu:
 - ”Konkurssikriteeriä” sovelletaan aina
 - Suuryritykset: tuen myöntämisen edellytyksenä lisäksi luottoluokitus B-
 - EAKR-osarahoitteista de minimis -tukea ei voida myöntää vaikeuksissa olevalle yritykselle

Esimerkkejä RPAn tukimuodoista (1)

- 1. Alueellinen investointituki (14 artikla) = tuki ”alkuinvestointeihin”**
Suomen tukialueilla, esim. toimipaikan perustaminen/monipuolistaminen.
 - Soveltamisalan ulkopuolella mm: laivanrakennusala, energiainfrastruktuuri, kuljetusalat
 - Tuki sallittu suurille yrityksille vain jos tuki ”uuteen taloudelliseen toimintaan”
 - **Tukikelpoiset kustannukset:**
 - Aineelliseen tai aineettomaan omaisuuteen tehtyjen investointien kustannukset TAI
 - Investoinnin seurauksena luotujen työpaikkojen palkkakustannukset kahdelta vuodelta
 - **Muita ehtoja mm.:** investointi säilytettävä alueella vähintään 3 vuoden ajan (pk-yritykset), tukea ei voi myöntää tuensaajalle joka lopettanut toiminnan ETA-alueella viimeisen kahden vuoden sisällä
 - **Tukitasot:** suuryritykset 15%, keskisuuret 25%, pienet yritykset 35%

Tukialueet 2014-2020

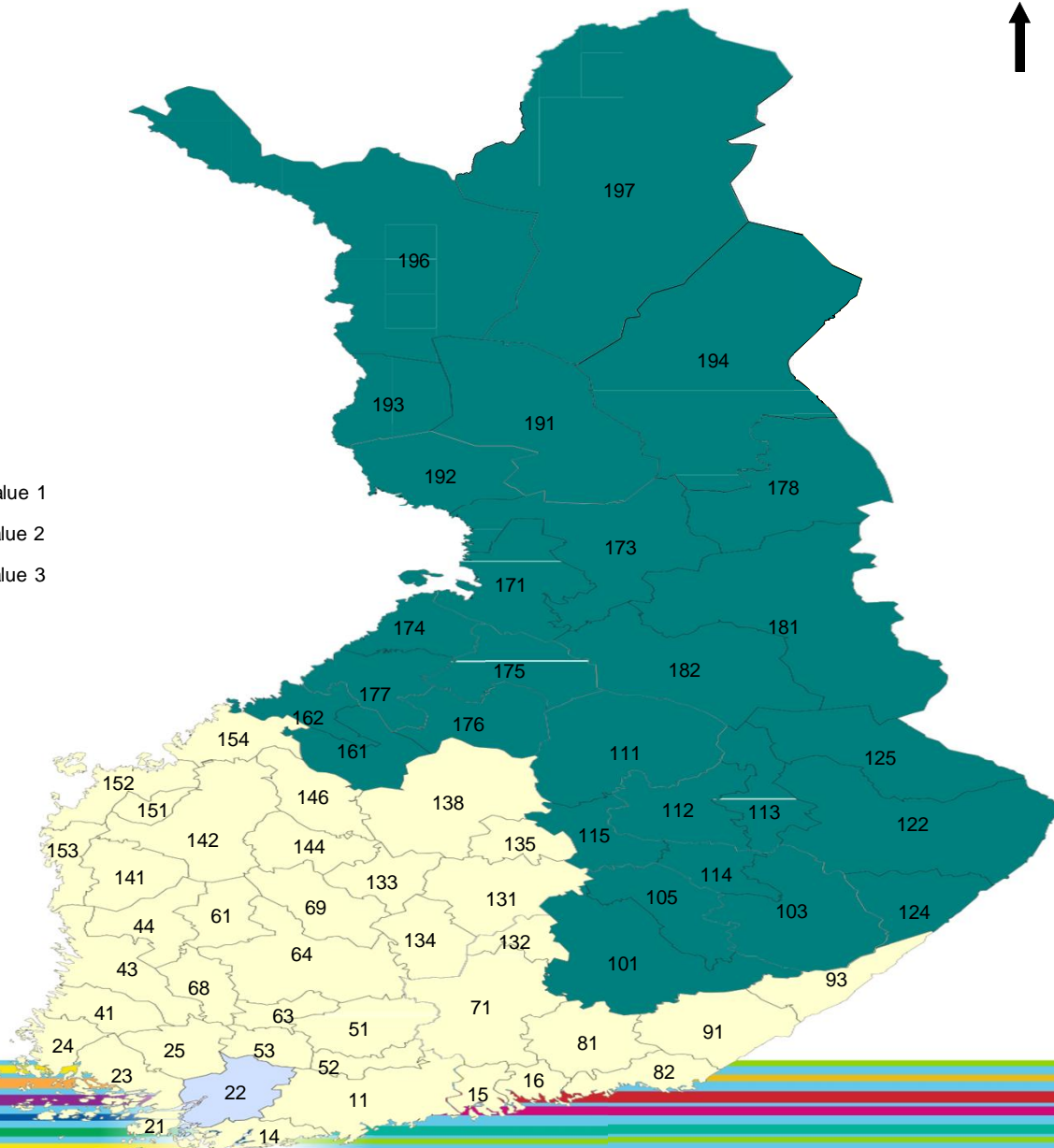
Seutukunnat

11	Helsingin	132	Joutsan
14	Raaseporin	133	Keuruun
15	Porvoon	134	Jämsän
16	Loviisan	135	Äänekosken
21	Åboland-Turunmaan	138	Saarijärven-Viitasaaren
22	Salon	141	Suupohjan
23	Turun	142	Seinäjoen
24	Vakka-Suomen	144	Kuusikuntien
25	Loimaan	146	Järviseudun
41	Rauman	151	Kyrönmaan
43	Porin	152	Vaasan
44	Pohjois-Satakunnan	153	Sydösterbotten
51	Hämeenlinnan	154	Jakobstadsregionen
52	Riihimäen	161	Kaustisen
53	Forssan	162	Kokkolan
61	Luoteis-Pirkanmaan	171	Oulun
63	Etelä-Pirkanmaan	173	Oulunkaaren
64	Tampereen	174	Raahen
68	Lounais-Pirkanmaan	175	Haapaveden-Siikalatvan
69	Ylä-Pirkanmaan	176	Nivala-Haapajärven
71	Lahden	177	Ylivieskan
81	Kouvolan	178	Koillismaan
82	Kotkan-Haminan	181	Kehys-Kainuun
91	Lappeenrannan	182	Kajaanin
93	Imatran	191	Rovaniemen
101	Mikkelin	192	Kemi-Tornion
103	Savonlinnan	193	Torniolaakon
105	Pieksämäen	194	Itä-Lapin
111	Ylä-Savon	196	Tunturi-Lapin
112	Kuopion	197	Pohjois-Lapin
113	Koillis-Savon	211	Mariehamns stad
114	Varkauden	212	Ålands landsbygd
115	Sisä-Savon	213	Ålands skärgård
122	Joensuun		
124	Keski-Karjalan		
125	Pielisen Karjalan		
131	Jyväskylän		

Tukialue 1

Tukialue 2

Tukialue 3

Esimerkkejä RPAn tukimuodoista (2)

PK –yrityksen määritelmä (RPAn liite 1):

- **Keskisuuri yritys:** vähemmän kuin 250 työntekijää ja vuosiliikevaihto enintään 50 MEUR ja/tai taseen loppusumma max 43 MEUR
- **Pieni yritys:** max 50 työntekijää ja vuosiliikevaihto ja/tai taseen loppusumma max 10 MEUR

Huom. yritystä, jonka pääomasta tai äänimäärästä vähintään 25 % on julkisyhteisö(je)n hallinnassa ei pidetä pk- yrityksenä

2. PK- yrityksen investointituki (art 17)

Tukikelpoiset kustannukset:

- Aineelliseen tai aineettomaan omaisuuteen tehtyjen investointien kustannukset
- Investointihankkeella luotujen työpaikkojen palkkakustannukset 2v. ajalta

Enimmäistukitasot:

- pienet yritykset :20% tukikelpoisista kustannuksista, keskisuuret: 10%

Esimerkkejä RPA tukimuodoista (3)

3. Paikallisille infrastruktuureille myönnettävä investointituki (art 56)

- Tuki ”paikallisen infrastruktuurin” rakentamiseen: infra parantaa paikallisella tasolla liiketoiminta-kuluttajaympäristöä ja nykyaikaistaa ja kehittää teollisuus pohjaa
- Infra oltava käyttäjien saatavilla avoimin, läpinäkyvin ja syrjimättömin perustein
→ käytöstä ja myynnistä perittävä markkinahinta
- Toimiluvat kolmansille osapuolille infran operointiin myönnettävä avoimin, syrjimättömin, läpinäkyvin perustein
- **Tukikelpoiset kustannukset:** aineelliseen ja aineettomaan omaisuuteen tehtävien investointien kustannukset
- **Tukimäärä:** ei saa ylittää tukikelpoisten kustannusten ja investoinnin liikevoiton erotusta. Liikevoitot on vähennettävä tukikelpoisista kustannuksista etukäteen kohtuullisten ennusteiden perusteella tai takaisinperintämenettelyllä.
→ Ilmoituskynnysarvo 10 MEUR tuki /20 MEUR kokonaiskustannukset

Esimerkkejä RPAn tukimuodoista (4)

4. Tuki urheiluinfrastruktuureille ja monikäyttöisille vapaa-ajan infrastruktuureille (art 55) – investointi ja toimintatuki

- Investointituki: tuki infrastruktuurin rakentamiseen tai parantamiseen
- Urheiluinfrastruktuuri ei saa olla yksinomaan yhden ammattilaisurheilua edustavan käyttäjän käytössä, muiden käyttäjien osuus min. 20%
- Monikäyttöiset vapaa-ajan infrastruktuurit ~ luonteeltaan monikäyttöisiä tiloja, jotka tarjoavat kulttuuri- ja virkistyspalveluja (ei hotelleja ym).
- Oikeus käyttää em. infrastruktuuria on tarjottava läpinäkyvin ja syrjimättömin perustein (hinnoitteluehtojen julkistus ammattiseurojen osalta)
- Mahdolliset toimiluvat kolmansille infran rakentamista, parantamista ja/tai toiminnan harjoittamista varten on myönnettävä avoimin ja syrjimättömin perustein ottaen huomioon julkisia hankintoja koskeva lainsäädäntö

Esimerkkejä RPAn tukimuodoista (5)

- **Investointituki:** infrastruktuurin rakentaminen tai parantaminen
 - **tukikelpoiset kustannukset:** aineelliseen ja aineettomaan omaisuuteen tehtävien investointeihin liittyvät kustannukset.
 - **tuen määrä:** ei saa ylittää tukikelpoisten kustannusten ja investoinnin liikevoiton erotusta. Liikevoitot vähennettävä tukikelpoisista kustannuksista etukäteen kohtuullisten ennusteiden perusteella tai takaisinperintämenettelyllä.
 - Ilmoituskyynnysarvo: 15 MEUR tai kokonaiskust. yli 50 MEUR per hanke
- **Toimintatuki**
 - **tukikelpoiset kustannukset:** henkilöstökustannukset, materiaalit, sopimusperusteiset palvelut, viestintä, energia-, huolto-, vuokra ja hallintokustannukset .
 - **tuen määrä:** toimintatuki ei saa ylittää toiminnasta aiheutuvia tappioita kyseisen ajanjakson ajalta. Tämä on varmistettava etukäteen kohtuullisten ennusteiden perusteella tai takaisinperintämenettelyllä TAI
 - Jos tuen määrä max 1 MEUR, tuen määrä on max 80 % tukikelp.. kustannuksista.

Yhteenvetoa: de minimis vs. ryhmäpoikkeus-asetus

Vaihtoehtoiset tavat huomioida EU:n valtiontukisäännöt

1. De minimis –asetus

- Joustava: tuen voi kohdistaa mihin tahansa yrityksen kustannuksiin (ml. käyttöpääoma) millä tahansa tukitasolla
- Ei jälkikäteisilmoitusta tai raportointia komissiolle
- Tukikiintiössä huomioidaan kaikkien viranomaisten myöntämät de minimis -tuet; yrityksen tukikiintiö voi täytyä nopeastikin

2. Ryhmäpoikkeusasetus

- Tukikelpoiset kustannukset ja tukitasot määritelty pääosin eksaktisti
- Soveltuu yli 0,2 MEUR tukiin, yrityksen aiemmin saamat de minimis -tuet ei ongelma
- Jälkikäteisilmoitus ja tukimenojen vuosiraportointi komissiolle

Yhteenvetoa: riskitilanteiden tunnistaminen (1/2)

Esimerkkejä

1. Taloudellisissa vaikeuksissa olevan yrityksen tukeminen

- Vaikeuksissa olevan yrityksen määritelmä: Pelastamis - ja rakenneuudistustuki suuntaviivat (2014/C 249/01) sekä yleinen ryhmäpoikkeus asetus (RPA 651/2014)
→ Rajoitetut mahdollisuudet myöntää tukea.

2. Sopimusehdot ja tavoitteet, jotka eivät ole markkinaehtoisia

- Järjestelyä voidaan pitää valtiontukena, jos markkinataloudessa toimiva yksityinen sijoittaja ei voisi normaaleissa markkinatalouden olosuhteissa, eikä pidemmälläkään aikavälillä odottaa hyväksyttävää tuottoa sijoitetulle pääomalle, lainalle tai muulle rahoitukselle/toimenpiteelle
- Huomioitava mm: tuottovaatimus pitkällä aikavälillä; yrityksen taloudellinen tilanne; toimialan yleinen tilanne (ylikapasiteetti) ym.

Yhteenvedoa: riskitilanteiden tunnistaminen (2/2)

3. **Toimintatuen myöntäminen** (tuki yrityksen juokseviin kustannuksiin) sallittua vain rajallisesti
4. **Eri tukien kumuloituminen:** saako sama hanke tukea usealta julkiselta taholta?
 - Tuet yhteensovittava, keskeistä viranomaisten välinen yhteistyö ja riittävien tietojen kysyminen hakijalta
 - Yhteenlasketun tukitason (tukimäärä per tukikelpoiset kustannukset) tulee noudattaa valtiontukisääntöjen enimmäistukitasoja
 - Rajanveto-ongelmia: esim. hankkeen määrittely
5. **Suorahankintojen käyttäminen tilanteessa**, joissa suorahankinnalle ei löydy hankintalain (348/2007) mukaisia perusteita tai markkinoiden toiminta puutteellista

Yhteenveto: kunnan arviointivelvollisuus käytännössä

1. Antaako suunniteltava toimenpide taloudellista etua yritykselle ja täytyvätkö valtiontuen neljä kriteeriä ?
2. Jos kyseessä on valtiontuki, mitä valtiontuen menettelyprosessia voidaan noudattaa
3. Jos tukijärjestely täytyy etukäteen ilmoittaa eli notifioida komissiolle, on tehtävä myös alustavaa arviota siitä, onko järjestelylle olemassa hyväksyttävyyden edellytykset (epävirallinen yhteistyö komission kanssa)

Huomioitava myös: kuntalain säännökset sekä kansallisen kilpailuneutraliteetti-vaatimuksen arviointi -> Kilpailulain uusi 4a luku (595/2013)

→Arvioi ja dokumentoi – esittelijänvastuu

Lisätietoja

TEM:

Verkkosivut

http://www.tem.fi/kuluttajat_ja_markkinat/eu_n_valtiontukisaantely

Opas de minimis -tuista

https://www.tem.fi/files/42606/6_2015_de_minimistuki_30032015.pdf

Euroopan komission kilpailun pääosasto:

Verkkosivut

http://ec.europa.eu/competition/state_aid/overview/index_en.html

KIITOS!

TYÖ- JA ELINKEINOMINISTERIÖ
ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIET
MINISTRY OF EMPLOYMENT AND THE ECONOMY